

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 28.03.2018 r.

Adam Bodnar

VII.501.315.2014.AG

Pan

Joachim Brudziński

**Minister Spraw Wewnętrznych
i Administracji**

Szanowny Panie Ministrze

W dniu 27 marca 2018 r. Rada Ministrów **przyjęła projekt ustawy o ochronie danych osobowych** (nr z wykazu prac legislacyjnych UC 101). Ma on w najbliższym czasie zostać skierowany do Sejmu RP, a następnie szybko uchwalony tak, by ustawa mogła wejść w życie w dniu 25 maja 2018 r. Zakres przedmiotowy ustawy określać będzie jej art. 1 ust. 1, zgodnie z którym ustawę stosuje się do ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych w zakresie określonym w art. 2 i 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 4.05.2016, str. 1). Ustawa ma wejść w życie w dniu 25 maja 2018 r. i w tym dniu też utraci moc ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 922 i z 2018 r. poz. 138).

Powyższe oznacza, że **w dniu 25 maja 2018 r. przestanie obowiązywać ustawa, która do tej pory wyznaczała podstawowe ramy przetwarzania danych osobowych w Polsce. Tymczasem do dnia dzisiejszego nie przedstawiono projektu, który do polskiego porządku prawnego implementowałby dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/680 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez właściwe organy do**

celów zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania i ścigania czynów zabronionych i wykonywania kar, w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchyłająca decyzję ramową Rady 2008/977/WSiSW (Dz. Urz. L 119 z 4.5.2016 r., s. 89). Zgodnie z art. 63 ust. 1 dyrektywy, **państwa członkowskie przyjmują i publikują do dnia 6 maja 2018 r. przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy.** Tekst tych przepisów niezwłocznie przekazują Komisji. Od dnia 6 maja 2018 r. przepisy te powinny być również stosowane przez państwa członkowskie. **Powyższe oznacza, że na implementację dyrektywa przewidziała ponad 2 lata, natomiast w chwili obecnej zostało już tylko mniej niż 40 dni.** Co prawda, projekt ustawy został w ostatnich dniach wpisany do wykazu prac legislacyjnych Rady Ministrów pod nr UC 117, co może oznaczać, że wkrótce zostanie przedstawiony, jednak do dnia dzisiejszego to nie nastąpiło.

Sytuacja ta rodzi obawy nie tylko o naruszenie przez Polskę zobowiązań wynikających z członkostwa w UE, zasady lojalnej współpracy wyrażonej w art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej i obowiązku przestrzegania wiążącego prawa międzynarodowego, wynikającego z art. 9 Konstytucji RP. Sytuacja ta może mieć o wiele poważniejsze skutki dla obywateli, związane ze standardem ochrony prawa do ochrony danych osobowych w obszarze leżącym w zakresie powołanej wyżej dyrektywy.

Z tego też względu, od początku 2017 r. zwracam się do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z pytaniami dotyczącymi stanu prac nad wdrożeniem dyrektywy¹. **Wielokrotnie wyjaśniałem w pismach kierowanych do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, dlaczego w ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich przyjęcie przepisów wdrażających standard wyznaczony przepisami dyrektywy jest tak istotne².** Wskazywałem również, że wiele kwestii wymaga poważnych analiz i konsultacji, chociażby ze względu na potrzebę zapewnienia spójności z przepisami projektu ustawy o ochronie danych osobowych, przyjętego 27 marca 2018 r. przez Radę Ministrów. Szereg spraw, które muszą być przez ustawodawcę rozstrzygnięte było przedstawionych również w opinii z 29 listopada 2017 r. (WP 258) Grupy roboczej art. 29

¹ Ostatnio w dniu 13 października 2017 r., pismo VII.501.315.2014.AG

² Problematyka wdrożenia dyrektywy 2016/680 była również przedmiotem dyskusji podczas Pierwszego Ogólnopolskiego Kongresu Praw Obywatelskich, zorganizowanego przez RPO w dniach 8-9 grudnia 2017 r.

dotyczącej kluczowych aspektów dyrektywy 2016/680³. Ponadto, już sam opis zakresu implementacji zawarty w BIP KPRM⁴ może budzić zastrzeżenia. Przykładowo, całkowite wyłączenie służb, które w opisie projektu nazwane zostały „specjalnymi”, w tym ABW, czy CBA, może w mojej ocenie być sprzeczne z postanowieniami dyrektywy 2016/680. Nie wszystkie bowiem działania, np. ABW, mieszczą się w pojęciu „bezpieczeństwa narodowego” i nie wszystkie będą automatycznie mogły być pozostawione poza zakresem stosowania dyrektywy. Wszystkie te kwestie powinny być odpowiednio skonsultowane. Tymczasem wydaje się, że projektodawca ponownie wykorzystał taki sam model prac nad projektem, gdzie zupełnie pomija się możliwość jakiegokolwiek dyskusji w sprawie projektu lub ewentualnie – jak należy się spodziewać – pozostawi się podmiotom zainteresowanym bardzo krótki czas na przedstawienie uwag, które później nie będą przedmiotem żadnej pogłębionej analizy ze strony projektodawcy.

Należy również pamiętać, że nie wystarczy przyznać, że Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych będzie organem nadzorczym w rozumieniu dyrektywy 2016/680 (art. 35 ust. 2 projektu ustawy o ochronie danych osobowych), jeżeli kompetencje PUODO w tym zakresie określone są przepisami dyrektywy, a nie przepisami ustawy, która wdrażałaby dyrektywę do prawa polskiego. Trudno jest na tym etapie domniemywać, że przepisy dyrektywy mogłyby mieć skutek bezpośredni, zgodnie z zasadami wynikającymi z doktryny prawa Unii Europejskiej.

Zaistniała sytuacja może zrodzić nie tylko lukę prawną w zakresie standardu ochrony danych osobowych w obszarze właściwości dyrektywy 2016/680, ale również stan ogromnej niepewności prawnej. **W chwili obecnej jednak nie tylko wielce prawdopodobne jest, że w terminie do 6 maja 2018 r. właściwe przepisy krajowe nie zostaną przyjęte, ale również, że od 25 maja 2018 r. w ogóle nie będzie żadnych przepisów regulujących te kwestie.** Należy przy tym podkreślić, że do dnia 25 maja 2018 r. zaplanowano w chwili obecnej jedynie dwa posiedzenia Sejmu RP. Nawet, gdyby formalnie w sposób uchybiający standardom legislacyjnym udało się przeprowadzić stosowny proces ustawodawczy, to projekt nie będzie przedmiotem żadnych rzetelnych konsultacji społecznych mimo tego, że dotyczy zagadnień tak istotnych z punktu widzenia

³ Tekst opinii w j. angielskim dostępny jest chociażby na stronie GIODO <https://www.giodo.gov.pl/pl/1520346/10401>

⁴ <https://bip.kprm.gov.pl/kpr/form/r291471333,Projekt-ustawy-Przepisy-wprowadzajace-ustawe-o-ochronie-danych-osobowych-przetwa.html>

praw obywatela. Wreszcie należy pamiętać także o tym, że dyrektywa nie tylko przyznaje prawa, ale nakłada też szereg obowiązków na administratorów danych w zakresie jej właściwości, chociażby związanych z wyznaczeniem inspektora ochrony danych, dostosowaniem systemów do nowych zasad, stworzeniem właściwej dokumentacji itp.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2017 r. poz. 958) **zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o pilną informację na temat aktualnego stanu prac nad ustawą wdrażającą dyrektywę 2016/680.**

(podpis na oryginale)

Do wiadomości:

1) Pan Mateusz Morawiecki

Prezes Rady Ministrów

2) Pan Marek Zagórski

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Cyfryzacji

3) Pani Edyta Bielak-Jomaa

Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych